

Fritid på skolen

Kvalitetsplan for SFO 2016 - 2020

STAVANGER KOMMUNE

– Sammen for en levende by

Fritid på skolen

Kvalitetsplan for SFO 2016 – 2020

STAVANGER KOMMUNE

– Sammen for en levende by

Innhold

Innledning	s. 4
Medborgerkompetanse og sosialt medansvar	s. 6
Lek som utviklingsarena	s. 8
Kultur, idrett og friluftsliv	s.10
Omsorg og trygghet	s.12
Ledelse av/i SFO	s.14
Egenvurdering av skolens ståsted	s.16

Innledning

Skolefritidsordningen i Stavanger

Skolefritidsordningen i Stavanger skal være et fritidstilbud for alle elever på 1.-4. trinn og til funksjonshemmede elever på 5.-10. trinn. Skolefritidstilbudet er en unik arena for å gi barn med ulik alder og ulike forutsetninger mulighet til å gjøre ting sammen. I skolefritidsordningen skal elevene oppleve mestring i et miljø preget av omsorg og trygghet. Tilsynet skal være så godt at de foresatte er trygge på at sikkerheten blir ivaretatt.

Skolefritidsordningen, det vil si **elevenes fritid på skolen**, skal så langt som mulig ta utgangspunkt i elevenes egne ønsker og behov og tilrettelegges i samsvar med dette.

Gjennom lek, kultur, idrett og friluftsliv, samt omsorg og tilsyn skal skolefritidsordningen være en arena for opplevelse, allmenndanning og læring. For å sikre likeverdighet gis funksjonshemmede elever et tilrettelagt tilbud slik at de i størst mulig grad kan delta i aktivitetene ut fra sine forutsetninger. SFO kan være en god arena for inkludering og samarbeid med alle elever.

Skolefritidsordningen i Stavanger skal ha ansatte som er tydelige voksne, setter grenser, er konsekvente og tilrettelegger for allsidig aktivitet ut fra planens fokusområder.

For å forenkle teksten er skolefritidsordningen heretter forkortet til SFO.

SFO – ledelse

I henhold til vedtatt ledelsesstruktur i Stavanger inngår SFO-leder i skolens ledergruppe. Som virksomhetsleder for skolen, er rektor den ansvarlige leder av SFO. En SFO-leder ivaretar vanligvis den daglige ledelsen. Skolens driftsstyre er ansvarlig for skolens SFO-tilbud. SFO-leders rolle som en del av skolens ledelse, anses som viktig for utvikling av tilbudets kvalitet og innhold.

Samhandling skole og SFO

Erfaring viser at SFO-tilbud som skårer høyt på det å være en god SFO, er integrert i skolens helhetstenkning og planlegging. Det er derfor viktig at skolen fremstår som en virksomhet som er inndelt i en undervisningsdel og en fritidsdel. Miljøpersonalet bør i størst mulig grad brukes både i undervisnings- og fritidsdelen. Skolens ordensreglement gjelder også for SFO.

Samhandling hjem og SFO

Stavanger kommune har som målsetting å bruke Utdanningsdirektoratets nettbaserte foreldreundersøkelse for å kartlegge foresattes grad av tilfredshet med den enkelte skoles SFO-tilbud. Det forventes at hver enkelt SFO bruker resultater fra kartleggingen når de utvikler/utarbeider nye tiltak for tilbudet. I tillegg gjennomfører skolene ett til to foreldremøter for SFO per skoleår, hvorav det ene kan være felles for hele skolen.

Forventningsavklaring med foresatte

SFO-planen for Stavanger er ambisiøs. Dette er gjort med hensikt for å medvirke til økt oppmerksomhet omkring SFOs betydning for elevenes utvikling. Foreldrenes forventninger må samtidig harmonere med de rammene som er fastsatt for virksomheten. Det anbefales sterkt at skolene foretar en forventningsavklaring med foreldrene i forkant av hvert skoleår.

SFO i opplæringsloven

I opplæringsloven er det få krav til innhold og kvalitet i SFO. Hovedpunktet er at kommunen skal gi et tilbud før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn og for elever med særskilte behov på 5. – 7. årstrinn. I Stavanger er det i tillegg vedtatt at også elever med særskilte behov på ungdomstrinnet skal gis et tilbud om SFO.

Opplæringslovens § 9a-8 understreker at kravene til skolemiljøet også gjelder for SFO. Dette er også tilfelle når SFO omfatter aktiviteter utenfor skolens område, eller blir drevet i lokaler utenfor skolen.

Hovedmålet for SFO står i opplæringsloven § 13-7. Der står det blant annet:
Skolefritidsordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Utgangspunktet skal være barnas alder, funksjonsnivå og interesser. Barna skal gis omsorg og tilsyn. Funksjonshemmede barn skal gis gode utviklingsvilkår.

Fokusområder i kvalitetsplanen

Kvalitetsplanen har fokus på noen utvalgte områder som skal prege SFO-tilbudet i Stavanger kommune. Fokusområdene bygger på SFOs kvalitetsplan 2011-2015.

Fokusområdene i denne planen er:

1. Medborgerkompetanse og sosialt medansvar
2. Lek som utviklingsarena
3. Kultur, idrett og friluftsliv
4. Omsorg og trygghet

Alle skolefritidsordningene er forpliktet til å arbeide etter målsettingene i fokusområdene.

Oppvekst og levekår vil initiere møter, kurs, seminarer og andre samlinger knyttet direkte opp mot fokusområdene for å styrke de ansattes kompetanse og skolenes kapasitet.

Medborgerkompetanse og sosialt medansvar

Mål

Elevene skal læres opp til å delta aktivt i samhandling med andre. Elevene skal lære å forstå og respektere andre, andres meninger og medvirke til et godt fellesskap.

Medborgerkompetanse

Medborgerkompetanse og sosialt medansvar er et av utviklingsområdene i *Kvalitetsplan for skole God, bedre, best! 2016-2020*. Utfyllende informasjon om dette temaet finner du der.

Medborgerkompetanse og sosialt medansvar omfatter både kunnskaper, holdninger og handlinger. På SFO skal vi tenke «vi og oss» istedenfor «jeg, meg og mitt». De ansatte skal også lære elevene til å være noe for andre, gjøre noe for andre og bety noe for andre. Videre skal de ansatte gi elevene mulighet for innflytelse for innholdet i aktivitetstilbudet i SFO-tiden.

Skolen skal ha fokus på et godt kvalitetstilbud for elevene i SFO ved å benytte de ansattes ressurser gjennom ulike aktiviteter for å gi elevene omsorg, trygghet og trivsel. Gjennom lek utvikles evnen til å kommunisere og samhandle med andre elever. Eleven skal få mulighet til å bearbeide opplevelse og følelser for dermed å øke sin sosial kompetanse. De ansatte skal veilede og organisere arenaer for god lek og lekformer, trygghet og omsorg.

Tegn på god praksis

- Alle ansatte bidrar gjennom handlinger og holdninger til at elevenes medborgerkompetanse og sosiale medansvar utvikles i sosiale sammenhenger og gjennom foreldresamarbeid.
- Tema og arbeidsmåter i SFO
  - Tema: «Hvem er jeg og hvem er vi?»
  - Få en venn/venner og arbeide med vennskap på tvers av kjønn, etnisitet, alder, religion mm.
  - SFO-reglene er preget av samarbeid og forståelse for hverandre, «det å bety noe for andre» og «stå opp for hverandre», tåle motstand.
- De ansatte legger til rette for lek som inkluderer alle.
- De ansatte legger til rette for at måltider er et positivt samlingspunkt i hverdagen.
- De ansatte legger til rette for at elevene får være med på å bestemme hva som skal skje på SFO.
- Det er god dialog mellom de ansatte og foreldrene. SFO-leder legger blant annet til rette for gjensidige forventningsavklaringer.
- Skolens ledelse tar aktive valg og har planer for utvikling av hele skolemiljøet, medansvar for et godt fellesskap på SFO og i samfunnet utenfor skolen.

Verktøy for vurdering av måloppnåelse

- Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse
- Plan for kvalitet i SFO, skolens egenvurdering

Lek som utviklingsarena

Mål

Elevene i SFO skal stimuleres til sosial samhandling gjennom ulike aktiviteter og lekeformer.

Lekens motiv og mål

Leken er elevenes viktigste aktivitet i SFO. Gjennom leken får elevene bearbeidet opplevelser og følelser. Leken gir erfaringer og opplevelser sammen med andre elever. Samtidig får elevene prøve ut ulike roller i leken.

I pedagogikken er lek en viktig faktor i elevenes utvikling og læring.

- Gjennom leken utvikler eleven seg sosialt, motorisk og mentalt.
- Eleven henter innholdet til leken fra det virkelige liv, og leken er en forberedelse til voksenlivet.
- Leken er et middel til å utvikle erkjennelse og viten.
- Gjennom leken bearbeider eleven problemer og inntrykk som han/hun møter i hverdagen.

Fri lek og organisert lek

I Stavanger skal SFO legge til rette både for fri lek og organisert lek. Så langt mulig skal leken tilrettelegges på elevenes egne premisser. Dette betyr at elevene skal gis tid og rom for fri lek, hvor de kan leke uforstyrret under tilsyn. Samtidig vil de ansatte, i den grad det er nødvendig, organisere lekeaktiviteter der de voksne deltar aktivt med styring og regler for leken. Mange elever trenger styring, regler og voksenveiledning for å kunne leke.

De ansatte i SFO må observere og vurdere elevene i begge lekeformene og gripe inn, gi støtte og hjelp når situasjonen tilsier det. Dagsorden ved den enkelte SFO skal være så fleksibel at unødvendig avbrudd i elevenes lek kan unngås.

Tegn på god praksis

- De ansatte motiverer, inspirerer og veileder barna slik at alle deltar i leken.
- De ansatte har nødvendig kompetanse til å organisere gamle og nye leker/lekeformer.
- De ansatte legger til rette for variert fri lek og organisert lek, både ute og inne.
- De ansatte tilrettelegger for at funksjonshemmede elever skal kunne delta i leken.
- Foresatte opplever at eleven trives i SFO.

Verktøy for vurdering av måloppnåelse

- Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse
- Plan for kvalitet i SFO, skolens egenvurdering

Kultur, idrett og friluftsliv

Mål

Alle elevene skal oppleve glede og mestring ved å delta i varierte aktiviteter innen kunst og kulturuttrykk, idrett og friluftsliv.

” Den skapende eleven”

Kunst og kultur er avgjørende når mennesker og nasjoner skal utvikle identitet og forstå seg selv og andre i et historisk og kulturelt mangfold. Kunnskapsløftet påpeker at eleven skal utvikle glede ved det vakre i møte med ulike kunstneriske uttrykk og ved å utforske og utfolde egne skapende krefter. Dette kan være i møte med kunstneriske uttrykk innen musikk, sang, dans eller billedlige kunstformer.” Den skapende eleven” skal også sikres opplevelser og deltakelse innen arkitektur, design og kunsthåndverk. Arbeid med kunst og kultur gir kunnskap og ferdighet innenfor praktisk skapende virksomhet.

” Den aktive eleven”

Forskning viser at aktivitet er viktig for god helse. Barn er mindre fysisk aktive i dag enn tidligere. Elever som har motoriske vansker, kan lett utvikle andre problemer som oppmerksomhetsvansker, lese- og skrivevansker eller sosiale vansker. Likeledes er det indikatorer på at fysisk aktivitet kan ha betydning for barn og voksnes psykiske helse, herunder mestring og selvtillit. Når vi bruker begrepet ” Den aktive eleven”, tenker vi på elever i bevegelse knyttet til situasjoner og samspill i SFO. Dette kan skje gjennom idrett, fritids- og friluftaktiviteter.

Arenaer

De naturlige arenaene for fokusområdet er selve skoleanlegget og skolens nærområde. I tillegg knyttes aktivitetene til ulike kultur- og friluftslivsarenaer gjerne i samarbeid med idrettslag, kulturinstitusjoner eller andre organisasjoner. Det er viktig at SFO medvirker til at barna får kjennskap til fritidsaktiviteter og friluftsliv som er naturlig å holde på med i nærmiljøet.

Tegn på god praksis

- De ansatte legger til rette for at barna møter kunst og kulturopplevelser.
- De ansatte utnytter de arenaer innen kultur, idrett og friluftsliv som finnes i skolens nærområde.
- De ansatte motiverer og inspirerer elevene til å delta aktivt i SFOs aktiviteter.
- De ansatte har kompetanse innenfor kultur, idrett og friluftaktiviteter.
- Foresatte opplever at SFO tilbyr et variert aktivitetstilbud.

Verktøy for vurdering av måloppnåelse

- Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse
- Plan for kvalitet i SFO, skolens egenvurdering

Omsorg og trygghet

Mål

Alle elevene i SFO skal oppleve respekt, tillit og likeverdighet. Elevene skal oppleve tydelige og trygge voksne som leder og tar ansvar for kvaliteten i all samhandling.

SFO skal ha

- Voksne som gir det enkelte barn konstruktive tilbakemeldinger.
- Voksne som snakker og samhandler med barna på en positiv måte.
- Voksne som kjenner regler og rutiner.
- Voksne som har felles forutsigbare reaksjonsmønstre på situasjoner og handlinger i Barnegruppen.

Samspillet mellom barn og voksne

De ansatte i SFO skal være gode modeller for barna gjennom språk og handling, løsninger og væremåter. Dette innebærer at sosial kompetanse er synlig i de voksnes væremåte. Evne til å reflektere over egen praksis og egne holdninger er et viktig element i voksenrollen. Det er viktig at de voksne er oppmerksomt til stede, er imøtekommende og vare overfor elevenes behov og at de bekrefter ønsket atferd.

De voksne skal være gode ledere med blikk for hver enkelt elev. De voksne er klare og tydelige i sin kommunikasjon, slik at elevene ikke er i tvil om hva som forventes. Samtidig må det balanseres mellom det å sette grenser og vise omsorg. De ansatte i SFO skal hjelpe elevene til å bli mer selvstendige og ta stadig større ansvar for egne holdninger og væremåte.

Omsorg gir trygghet

Omsorg handler om hvordan mennesker forholder seg til hverandre og hvordan vi viser omtanke for hverandre i hverdagen. De ansatte vil derfor arbeide målrettet for å utvikle elevenes evne til å vise empati og til å samhandle og kommunisere med jevnaldrende og voksne på en konstruktiv, hensynsfull og hensiktsmessig måte.

Tegn på god praksis

- De ansatte skaper trygghet og trivsel og arbeider aktivt for å forebygge mobbing.
- De ansatte veileder og hjelper det enkelte barn til å samhandle med andre på en positiv måte.
- De ansatte motiverer og inspirerer barna til å følge regler og rutiner for god samhandling.
- De ansatte legger til rette for at måltidet er et positivt samlingspunkt i hverdagen.
- De ansatte gir barna mulighet for medbestemmelse, slik at de opplever å bli hørt og at deres meninger blir tillagt betydning.
- De ansatte opplever at det er gode relasjoner mellom elevene og de voksne.
- Foresatte opplever å få tilstrekkelig informasjon om SFO-tilbudet.
- SFO-leder legger til rette for gjensidige forventningsavklaringer.
- Foresatte opplever et positivt samarbeid med skole/SFO.

Verktøy for vurdering av måloppnåelse

- Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse
- Plan for kvalitet i SFO, skolens egenvurdering

Ledelse av/i SFO

Ledelse betyr «å utgjøre en forskjell». Rektor og skolens øvrige ledelse har som hovedoppgave å legge forholdene best mulig til rette slik at elevene får et maksimalt utbytte av sin skolegang.

Det stilles høye forventninger til at skoleledelsen både kan og vil stimulere til, involvere seg i og legge til rette for læringsprosesser. Dette understrekes i St. meld nr. 19 (2009–2010) *Tid til læring*.

Skoleledere må evne å bygge opp skoler til lærende organisasjoner ved å være oppdatert og oppdatere, stimulere og dele på ansvar og oppgaver, være utprøvende og ta sjanser – hele tiden med elevenes læring og resultater for øyet.

Stavanger kommune har forventninger til skolelederne om at de skal «utgjøre en forskjell» for elevenes utvikling og læring. Styrket skoleledelse er valgt som modell for å utvikle sterkere og mer robuste skoleledergrupper, slik at både ansvar og oppgaver kan fordeles på flere.

Rektor og skolens lederteam skal gi støtte og veiledning til de ansatte og gi dem tilbakemelding på utført arbeid. Videre har skolens ledelse ansvar for å utvikle en robust organisasjon med kapasitet til å gi alle elevene et tilrettelagt opplærings- og skolefritidstilbud. I denne sammenheng er hver enkelt ansattes kapasitet forstått som utdanningsnivå og praksis, men også motivasjon og verdier som inklusjon og respekt. Summen av alle ansatte og skolens ledelse utgjør skolens kapasitet. Denne må bygges og videreutvikles i felleskap med egne kolleger, gjennom utprøving, deling og kritisk refleksjon rundt eksisterende praksis.

Tegn på god praksis

- SFO-leder formidler klare mål for hva SFO skal være.
- SFO-leder sørger for at kvalitetsplanen er godt kjent blant de ansatte.
- SFO-leder ser til at kvalitetsplanen gjøres kjent for de ansatte.
- SFO-leder vektlegger å utvikle en organisasjon med bred kompetanse og høy kapasitet.
- SFO-leder har ansvar for å legge til rette for et variert aktivitetstilbud på SFO.
- SFO-leder følger opp alle ansatte og gir regelmessig tilbakemelding på utført arbeid.
- SFO-leder er opptatt av resultater og forbedringsarbeid.
- SFO-leder følger opp beslutninger.
- SFO-leder legger til rette for samhandling på arbeidsplassen.
- SFO-leder legger til rette for god samhandling med eksterne samarbeidspartnere.
- SFO-personalet jobber i tråd med de målene som er satt.
- SFO-leder gir god informasjon om tilbudet til de foresatte.
- SFO-leder er tilgjengelig for foresatte som har behov for kontakt.

**Tasta skole
EG BRYR MEG!**

Egenvurdering av skolens ståsted

Skolene blir årlig bedt om å foreta en egenvurdering i forhold til vedtatte utviklingsområder. Egenvurderingen har først og fremst til hensikt å danne utgangspunkt for drøftinger, refleksjoner og tiltak ved den enkelte skole.

Med utgangspunkt i resultatene fra egenvurderingen anbefales skolene å gjennomføre en SWOT-analyse en eller flere ganger i løpet av planperioden.

For å krysse grønt bør forholdene være jevnt over gode, men ikke nødvendigvis perfekte.

Alternativer for avkryssing	Praksis må endres	Praksis kan bli bedre	Praksis er tilfredsstillende
------------------------------------	--------------------------	------------------------------	-------------------------------------

Medborgerkompetanse og sosialt medansvar			
Alle ansatte bidrar, gjennom handlinger og holdninger, til at elevenes medborgerkompetanse og sosiale medansvar utvikles i sosiale sammenhenger og gjennom foreldresamarbeid.			
Tema og arbeidsmåter i SFO – «Hvem er jeg og hvem er vi?», Få en venn/venner og arbeide med vennskap på tvers av kjønn, etnisitet, alder, religion mm. SFO-reglene er preget av samarbeid og forståelse for hverandre, «det å bety noe for andre» og «stå opp for hverandre», tåle motstand.			
De ansatte legger til rette for lek som inkluderer alle.			
De ansatte legger til rette for at måltider er et positivt samlingspunkt i hverdagen.			
De ansatte legger til rette for at elevene får være med på å bestemme hva som skal skje på SFO.			
Det er god dialog mellom de ansatte og foreldrene.			
Skolens ledelse tar aktive valg og har planer for utvikling av hele skolemiljøet, medansvar for et godt fellesskap på SFO og i samfunnet utenfor skolen.			
Lek som utviklingsarena			
De ansatte motiverer, inspirerer og veileder barna slik at alle deltar i leken.			
De ansatte har nødvendig kompetanse til å organisere gamle og nye leker/lekeformer.			
De ansatte legger til rette for variert fri lek og organisert lek, både ute og inne.			
De ansatte tilrettelegger for at funksjonshemmede elever skal kunne delta i leken.			
Foresatte opplever at eleven trives i SFO.			
Kultur, idrett og friluftsliv			
De ansatte legger til rette for at barna møter kunst og kulturopplevelser.			
De ansatte utnytter de arenaer innen kultur, idrett og friluftsliv som finnes i skolens nærområde.			
De ansatte motiverer og inspirerer elevene til å delta aktivt i SFOs aktiviteter.			
De ansatte har kompetanse innenfor kultur, idrett og friluftaktiviteter.			
Foresatte opplever at SFO tilbyr et variert aktivitetstilbud.			
Omsorg og trygghet			
De ansatte skaper trygghet og trivsel og arbeider aktivt for å forebygge mobbing.			
De ansatte veileder og hjelper det enkelte barn til å samhandle med andre på en positiv måte.			
De ansatte motiverer og inspirerer barna til å følge regler og rutiner for god samhandling.			
De ansatte legger til rette for at måltidet er et positivt samlingspunkt i hverdagen.			
De ansatte gir barna mulighet for medbestemmelse, slik at de opplever å bli hørt og at deres meninger blir tillagt betydning.			
De ansatte opplever at det er gode relasjoner mellom elevene og de voksne.			
Foresatte opplever å få tilstrekkelig informasjon om SFO-tilbudet.			
Foresatte opplever et positivt samarbeid med skole/SFO.			

Vurderinger

På bakgrunn av resultater fra egenvurderingen fører skolen opp styrker og utfordringer relatert til utviklingsområdene i kvalitetsplanen. ([SWOT-analyse](#))

Styrker

-
-
-

Svakheter

-
-
-

Muligheter

-
-
-

Trusler

-
-
-

Valg av tiltak

Beskrivelse av konkrete tiltak skolen planlegger iverksatt og/eller forsterket kommende skoleår

-
-
-
-

STAVANGER KOMMUNE

Oppvekst og levekår

Ny Olavskleiv 6, 4008 Stavanger
Telefon 04005. Faks 51 50 85 55
www.stavanger.kommune.no